

ԲԱՐՁՐԱՎՈՆՏ ԷԼԵԿՏՐԱՑԱՆՑԵՐ ՓԲԸ

ՀԱՅԱՍՏԱՆ

«Արարատ-2» ԵՆԹԱԿԱՅԱՆԻ ՎԵՐԱԿԱՌՈՒՑՈՒՄ

ԲՆԱՊԱՀՊԱՆԱԿԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ

ՊԼԱՆ

Նախագծի հաշվետվություն

Դեկտեմբեր, 2016 թ.

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

1. Նկարագիր	3
2. Ծրագրի ՆԿԱՐԱԳԻՐ	3
3. ՕՐԵՆՍԴՐՈՒԹՅՈՒՆ	7
4. ՀԱՆՐԱՅԻՆ ՔՆՆԱՐԿՈՒՄՆԵՐ	9
5. ՀՆԱՐԱՎՈՐ ԱԶԴԵՑՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ ԵՎ ՄԵՂՄՄԱՆ ՄԻՋՈՑՆԵՐԸ	9
6. ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՎՈՒԹՅՈՒՆ ՈՒ ԻՆՍՏԻՏՈՒՑԻՈՆԱԼ ՍԽԵՄԱՆԵՐԸ	11
ԲՆԱՊԱՀՊԱՆԱԿԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ՊԼԱՆ	14
ԲՆԱՊԱՀՊԱՆԱԿԱՆ ՄՈՆԻՏՈՐԻՆԳԻ ԾՐԱԳԻՐ	44
7. ՀԱՆՐԱՅԻՆ ՔՆՆԱՐԿՈՒՄՆԵՐԻ ԱՐՁԱՆԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ	29

1. Նկարագիր

Էլեկտրահաղորդման ցանցի բարելավման ծրագիր (ԷՄՀԾ ԼՖ), որի համար դիմել է Հայաստանի կառավարությունը, նախատեսված է էլեկտրահաղորդման գլխավոր ակտիվների հիմնանորոգման/փոխարինման միջոցով բարձրացնելու էլեկտրահաղորդման ցանցի հուսալիությունն ու կարողությունը: Այս նպատակին հասնելու համար ԷՄՀԾ ԼՖ-ն ներառելու է Բարձրավոլտ էլեկտրական ցանցեր ՓԲԸ (ԲԷՑ) Արարատ-2 ենթակայանի ամբողջական հիմնանորոգումը: Ենթակայանը հագեցած է երեք 220կՎ և տաս 110կՎ գծային բջիջներով: Երկու ավտոտրանսֆորմատորներից յուրաքանչյուրի տեղադրված հզորությունը 63 ՄՎԱ է: Հին և մաշված սարքավորումները, ներառյալ ավտոտրանսֆորմատորները վատացրել են բավարար մատակարարման հուսալիությունը: Ենթակայանների ավտոտրանսֆորմատորները հեշտ և արագ տաքացվում են՝ հովացման համակարգի անբավարար հզորության պատճառով: Ծայրահեղ բարձր ջերմաստիճանի դեպքում ծանր վնասներից խուսափելու համար, ԲԷՑ-ը ստիպված է սահմանափակել էլեկտրաէներգիայի սպառումները որոշակի ժամանակահատվածով, ինչը հանգեցնում է զգալի տնտեսական կորուստների հատկապես արդյունաբերական սպառողների համար, ինչպիսիք են հսկա ցեմենտի գործարանը և ոսկու վերամշակման գործարանը, որոնք մատակարարվում են ենթակայանից: Բացի այդ տրանսֆորմատորի շահագործումը բարձր ջերմաստիճանի դեպքում ուղղակիորեն ազդում է տրանսֆորմատորային կորուստների և սարքավորումների ծառայության ժամկետի վրա: Մնացած սարքավորումները նույնպես պրոբլեմատիկ են: Տեղադրված յուղային անջատիչները հնացած են են և պետք է փոխարինվեն: Որպես նախապատրաստական աշխատանքների մաս Արարատ-2 ենթակայանի համար անհրաժեշտ է Շրջակա միջավայրի կառավարման պլանը:

2. ԾՐԱԳՐԻ ՆԿԱՐԱԳԻՐ

Վայրը և տեղանքի նկարագիրը

Արարատ-2 ենթակայանը գտնվում է Արարատ քաղաքի հյուսիս-արևելքում: Արարատը գտնվում է Հայաստանի կետրոնական հատվածում՝ Երևանից 48 կմ դեպի հարավ-արևելք:

Տարածաշրջանը ունի չոր ցամաքային կլիմա: Ամառը տաք է և չոր, միջին ջերմաստիճանը 26.2°C է, իսկ առավելագույն բացարձակ ջերմաստիճանը՝ 42°C: Ձմռանը ցուրտ է, հունվար ամսին միջին ջերմաստիճանը -3.3°C է, իսկ նվազագույն բացարձակ ջերմաստիճանը՝ -3.2°C: Միջին տարեկան

ջերմաստիճանը 12.4°C է, քամու միջին արագությունը 1.9մ / վրկ, միջին տարեկան հարաբերական խոնավությունը՝ 60%, տեղումների միջին տարեկան քանակը՝ 231մմ:

Ենթակայանի տարածքը աղքատ է բուսականությամբ: Քանի որ ԵԿ-ը տեղակայված գյուղատնտեսական մշակվող տարածքում, այստեղ բացակայում են վայրի կենդանիները: Ենթակայանի տեղանքը գրեթե ունի հարթ տոպոգրաֆիա և շրջապատված է չմշակված հողերով դեպի հարավ-արևմուտք, արևմուտք և հյուսիս-արևմուտք: Ենթակայանի հյուսիս-արևելյան պարիսպին կից տարածքը զբաղեցված է վեց հողակտորներով՝ ծիրանիներով, թթենիներով, խորդանոցներով և փոքր շինություններով: Կան նաև ծիրանենիների և սալորենիների 2 հողակտորներ (մուտքի դարպասից դեպի աջ և ձախ) և փոքր տնակներ/խորդանոցներ, որոնք զբաղեցնում են ենթակայանի հարավ-արևելյան պարիսպի կեսը: Այս հողերը հանրային են և հողի օգտագործումը գրանցված չէ: Բոլոր մրգերը աճեցվել են հարևան համայնքի բնակիչների կողմից անձնական օգտագործման համար:

Արարատի ոսկու և ցեմենտի գործարանները գտնվում են ենթակայանից համապատասխանաբար 100մ դեպի հյուսիսի-արևելք և 1կմ դեպի հյուսիս-արևմուտք: Ամենամոտ բնակելի տարածքը գտնվում է ենթակայանից մոտ 2.5 կմ հեռավորության վրա:

Ենթակայանի մուտքի մոտով անցնող պետական ճանապարհը՝օգտագործվելու է հարավ-արևելքից տեղանքին մոտենալու համար՝ շինարարական աշխատանքների ընթացքում: Տեղանքին մուտք կա նաև ենթակայանի ցանկապատի հարավ-արևմտյան կողմից: Ոչ մի մասնավոր հողատարածք վերականգնողական աշխատանքների ընթացքում չի հատվի շինարարական տեխնիկայի կողմից: Բոլոր շինարարական մեքենաներն ու սարքավորումները կայանվելու են ցանկապատված գոտու ներսում: Ծրագրի իրականացումը որևէ ժամանակավոր կամ մշտական ազդեցություն չի ունենա հարևան արտադրական ցեխերի վրա:

Ենթակայանը զբաղեցնում է 4.6 հեկտար ցանկապատված տարածք, որն ունի հետևյալ չափերի տարբեր շինություններ

- Ղեկավարման և բաշխման վահանի շենք (այդ թվում գրասենյակներ և մարտկոցի սենյակ)՝ 54x12մ և 6x4մ;
- 6կՎ հաղորդաձողային սեկցիա 18x12 մ
- Պահեստի շենք 18x9մ.
- Պահակատուն 5x6մ

Ծրագրի աշխատանքների շրջանակը

Ենթակայանի վերակառուցումը ներառելու է հետևյալը.

- 220կՎ ԲԲՍ, ներառյալ անջատիչների, բաժանիչների, պարպիչների, լարման տրանսֆորմատորների, հոսանքի տրանսֆորմատորների, հաղորդաձողային հաղորդալարի, հենարանային մեկուսիչների, պողպատյա կառուցվածքների, մալուխների և հողանցման փոխարինում:
- 110կՎ ԲԲՍ, ներառյալ անջատիչների, բաժանիչների, պարպիչների, լարման տրանսֆորմատորների, ընթացիկ տրանսֆորմատորների, միջհաղորդաձողային անջատիչի, հենարանային մեկուսիչի, պողպատյա կառուցվածքների, մալուխների և հողանցման փոխարինում:
- 6կՎ ՓԲՍ, ներառյալ ՓԲՍ-ի, բջիջների/վահանակների և դրսում տեղադրվող պարպիչների, մալուխների և հողանցման փոխարինում
- 63ՄՎԱ ավտոտրանսֆորմատորների, 40ՄՎԱ կարգավորիչ տրանսֆորմատորների, 6կՎ շունտավորող ռեակտորների, 400 ԿՎԱ սեփական կարիքների տրանսֆորմատորների, ներառյալ պողպատյա կառուցվածքների, մալուխների և հողանցման փոխարինում
- Scada համակարգի տեղադրում
- Փոփոխական և հաստատուն հոսանքի համակարգերի (ՓՀ և ՀՀ), այդ թվում բաշխման համակարգի, լիցքավորման ագրեգատների, փոխարկիչների և մարտկոցների փոխարինում,
- Ռեկտական պաշտպանության փոխարինում
- Նոր մալուխային խրամուղիների կառուցում և մալուխների փոխարինում
- 6կՎ ՓԲՍ կառույցի փոխարինում,
- Հիմքերի վերակառուցում /շինարարություն,
- Պորտալների վերակառուցում,
- Հողանցման համակարգի մոնտաժում,
- Կայծակապաշտպանիչ համակարգի մոնտաժում,
- Յուղի բակերի, յուղի արտահոսքի հավաքման համակարգի կառուցում/վերակառուցում և նոր 30մ³ յուղի բակի տեղակայում
- Ներքին ճանապարհների և քայլուղիների վերակառուցում:

- Արտաքին ցանկապատերի վերականգնում և ներկում, ներքին ցանկապատերի շինարարություն, մուտքի պորտալի փոխարինում և հակահրդեհային պորտալներ
- Ենթակայանի անձրևաջրերի ջրահեռացման և սանիտարական կոյուղու վերակառուցում
- Տաքացման, հովացման և օդափոխման համակարգի տեղակայում
- Հակահրդեհային ազդանշանային համակարգի և GPS համակարգի տեղակայում
- Նոր ստորգետնյա 2.8 կմ ջրագծի կառուցում՝ H8 ճանապարհին մոտ գոյություն ունեցող ջրագծից ջուր մատակարարելու համար և հակահրդեհային ջրավազանի կառուցում
- Արտաքին լուսավորության փոխարինում
- Տարածքի կանաչապատում

Այս բոլոր աշխատանքները բացառությամբ ջրամատակարարման խողովակաշարի, տեղի են ունենալու արդեն գոյություն ունեցող ենթակայանի տարածքում (ինչպես ցույց է տրված պատկեր 1-ում)՝ ազդեցության գոտին սահմանափակված կլինի գոյություն ունեցող ենթակայանի տարածքով: Ջրագծի մոնտաժման համար 0.7 լայնությամբ և 0.8մ խորությամբ փոս պետք է փորվի և անհապաղ վերականգնվի փակումից հետո: Ստորգետնյա ջրագծի ուղին անցնում է գրունտային ճանապարհի կողքով, որը ենթակայանից անցնում է դեպի հարավ-արևմուտք մինչև H8 մայրուղի:

Պատկեր 1: Տեղանքի հատակագիծ

3. ՕՐԵՆՍԴՐՈՒԹՅՈՒՆ

ՀՀ-ի հետևյալ օրենսդրական դաշտն է սահմանում ծրագրի աշխատանքներին վերաբերող իրավական շրջանակը:

Մթնոլորտային օդի պահպանության մասին ՀՀ օրենք (1994թ.)

Մթնոլորտային օդի պահպանության մասին օրենքի նպատակն է ՀՀ այն գլխավոր սկզբունքները, որոնք ուղղված են մթնոլորտային օդի մաքրության ապահովմանը և օդի որակի բարելավմանը, օդի որակի վրա քիմիական, ֆիզիկական, կենսաբանական և այլ ներգործության կանխմանն ու մեղղմանը, ինչպես նաև հասարակական հարաբերությունների կարգավորմանը:

Այս օրենքի համաձայն կապալառուն պետք է քանդման և շինարարական աշխատանքներն, ինչպես նաև թափոնների փոխադրումը ու ժամանակավոր

պահեստավորումը կազմակերպի այնպես, որ նվազեցնի փոշու և այլ տեսակի արտանետումները մթնոլորտ:

Թափոնների մասին ՀՀ օրենք (2004թ.)

Օրենքն ապահովում է իրավական և տնտեսական հիմք՝ թափոնների հավաքման, փոխադրման, հեռացման, վերամշակման, ինչպես նաև բնական ռեսուրսների, մարդկանց կյանքի ու առողջության վրա բացասական ներգործության կանխման համար: Օրենքը սահմանում է պետական լիազորված մարմինների, ինչպես նաև թափոններ առաջացնող կազմակերպությունների դերերը և պարտականությունները թափոնների կառավարման բնագավառում:

Համաձայն օրենքի 12-րդ և 13-րդ հոդվածների վտանգավոր թափոնների համար պետք է մշակվի համապատասխան թափոնների անձնագրեր, որոնք պետք է հաստատվեն Բնապահպանության նախարարության կողմից:

Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման և փորձաքննության մասին ՀՀ օրենք (2014թ.)

Օրենքը սահմանում է գործունեության այն տեսակները, որոնք ենթակա են շրջակա միջավայրի ազդեցության գնահատման և փորձաքննության:

Համաձայն այս օրենքի Արարատ-2 ենթակայանում պլանավորվող աշխատանքները ենթակա չեն շրջակա միջավայրի ազդեցության գնահատման և փորձաքննության:

Քաղաքաշինության մասին ՀՀ օրենք (1998թթ.)

Համաձայն այս օրենքի Արարատ-2 ենթակայանում պլանավորվող աշխատանքները պահանջում են շինարարական թույլտվության առկայություն:

Ենթակայանի վերակառուցման աշխատանքները կարգավորող հատուկ իրավական ակտերը և միջոցառումները հետևյալն են՝

- «Հոսանքի բաշխման միավորների և ենթակայանի սարքավորմանը վերաբերվող պահանջներ»- ի Տեխնիկական մասնագրերը (Կառավարության որոշում #1033-N, 04.09.2008);
- «Էլեկտրաէներգիայի բաշխման» Տեխնիկական մասնագրեր (Կառավարության որոշում #961-N, 12.07.2007);
- «Էլեկտրաէներգիայի միավորների սարքավորման ընդհանուր պահանջներ»-ի Տեխնիկական մասնագրեր (Կառավարության որոշում#1943-N, 21.12.2006);

- «Շենքերի և կառույցների հրդեհապաշտպանության» Շինարարական նորմաներ (ՀՀՇՀ 21-01-2014):

4. ՀԱՆՐԱՅԻՆ ՔՆՆԱՐԿՈՒՄՆԵՐ

Հաղթանակի ենթակայանի հարևան համայնքները համարվում են ազդեցության ենթակա կողմեր շինարարության և շահագործման փուլերի ընթացքում: ԲԿՊ-ը հրապարակվելու է Բարձրավոլտ էլեկտրացանցեր ՓԲԸ ինտերնետային կայքում և լինելու է բաց հանրային արձագանքման համար: Պլանավորվող աշխատանքների վերաբերյալ կարճ տեղեկատվությունը և հարցերի ու բողոքների համար կապի տվյալները կտեղադրվեն աշխատանքների իրականացման վայրում և/կամ դրան անմիջապես հարող տարածքում/համայնքում:

5. ՀՆԱՐԱՎՈՐ ԱԶԴԵՑՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ ԵՎ ՄԵՂՄՄԱՆ ՄԻՋՈՑՆԵՐԸ

ԲԿՊ-ը ընդգրկում է բնապահպանական ու սոցիալական ազդեցությունները, որոնք կարող են առաջանալ ծրագրի իրականացման հետևանքով, իմչպես նաև ապահովում է մեղմման միջոցներ, որոնք ընդգրկում են ենթակայաններում սարքավարումների բարելավման և նոր սարքավորումների տեղադրման արդյունքում առաջացող ազդեցությունները, այդ թվում աշխատողների առողջությանն ու անվտանգությունը, հողային աշխատանքները և կոշտ ու վտանգավոր թափոնների կառավարումը: Բնապահպանական կառավարման պլանը, որը ներկայացված է հավելված 1-ով ամփոփում է նախատեսվող բնապահպանական ազդեցությունները և ապահովում է մանրամասներ այս ազդեցությունների մեղմացման միջոցների պատասխանատվությունների վերաբերյալ ինչպես նաև ուղիներ որոնցով կիրառվող միջոցների իրականացումը և արդյունավետությունը պետք է ենթարկվեն մոնիտորինգի և վերահսկողության:

Թափոնների կառավարումը և աշխատուժի անվտանգությունը բնապահպանական ազդեցությունների մեղմացման ծրագրի համար մշակված պլանի ամենաբարդ խնդիրն է: Շինարարության փուլում նախատեսվող թափոնների գլխավոր տեսակներն են՝ (1) անվտանգ՝ քանդման հետևանքով առաջացած բեկորները, այլ տեսակի անվտանգ շինարարական թափոնը, փորման աշխատանքների արդյունքում նյութերի ավելցուկը, հնացած սարքավորումները, և (2) վտանգավոր՝ կապարի մարտկոցները և մարտկոցային թթուները, տրանսֆորմատորների օգտագործված յուղերը, օգտագործված դողերը, ֆիլտրերը և շինարարական տեխնիկայի ու մեքենաների յուղերը:

Անվտանգ թափոնները՝ ապամոնտաժված ջարդոնները և այլնը, ինչպես նաև ազբեստային թափոնները պետք է տեղափոխվեն Արարատ քաղաքի հատկորոշված տեղեր: Հողի փորումից առաջացած ավելորդ նյութերը պետք է տեղափոխվեն հատկորոշված տեղեր: Շինարարության կապալառուն թափոնների հեռացման թույլտվությունը պետք է ստանա Արարատի քաղաքապետարանից մինչև դրանց հեռացումը:

Հնացած սարքավորումները կպահվեն Արարատ-2 ենթակայանի տարածքում մինչև դրանց վաճառքը կամ հնարավոր կրկնակի օգտագործումը ԲԷՑ-ի կողմից: Ենթակայանի 220 կՎ ԲՍ մասում առանձնացված բացօդյա տարածքը կօգտագործվի որպես շահագործումից հանված սարքավորումների պահեստ:

Շինարարական տեխնիկայի և մեքենաների սպասարկումը կատարվելու է մասնագիտացված սպասարկման կենտրոններում, որոնք ընդունում են օգտագործված դողեր, ֆիլտրեր ու յուղեր :

Հաղթանակ ենթակայանում տրանսֆորմատորային յուղերը գնահատվել են ՀՀ Բնապահպանության նախարարության «Թափոնների ուսումնասիրման կենտրոն» ՊՈԱԿ կողմից 2010թ.՝ օգտագործելով DEXSIL L2000 DX վերլուծող սարքը: Համաձայն գնահատման արդյունքների՝ Արարատ-2 ենթակայանում տրանսֆորմատորային յուղերը չեն պարունակում պոլիքլորացված բիֆենիլներ: Քանի որ ներկայումս չկա վերամշակման լիցենզավորված տեղական կայան, օգտագործված յուղերը փոխադրվելու են այս ենթակայան պահվելու յուղերի համար նախատեսված պահեստում մինչև լիցենզավորված կապալառուի կողմից վերամշակումը: Օգտագործված յուղերը պետք է փոխադրվեն փակ մեքենայով՝ փակ և կնքված կոնտեյներներում կամ բաքերում :

Քանի որ շահագործումից հանված կապարի մարտկոցների և մարտկոցային թթվի թափումը աղբանոցում արգելված է, և քանի դեռ ներկայումս երկրում չկա վերամշակման/չեզոքացման լիցենզավորված տեղական կայան, թթու պարունակող մարտկոցները պետք է համապատասխան կերպով պահվեն պահեստում թթվի հեռացումից հետո, մինչև որ ստեղծվի նման տեսակի կայան: Պահուստավորման պայմանները պետք է իրենց մեջ ներառեն փակ և օդափոխվող սենյակ հատակին չներթափանցող մատերիալով և մարտկոցների տեղադրման համար նախատեսված պահարաններով: Թթուն պետք է պահեստավորվի համապատասխան բակերում, որը պետք է ունենա կրկնակի պաշտպանիչ շերտ: ԲԷՑ-ի վերապատրաստված անձնակազմը պետք է իրականացնի մարտկոցների և թթվի պահեստավորումը: Քանի որ օգտագործված սնդիկավոր լամպերի նետումը թափոնավայրերում անհնար է և

այժմ չկա տեղական վերամշակման/չեզոքացման հնարավորություններ լամպերը պետք է առանց կոտրելու պահեստավորվեն Արարատ-2 ենթակայանում մինչև որ այդ տիպի հնարավորությունները ի հայտ գան:

Փոխարինված անջատիչները պետք է լինեն ժամանակակից SF6 տիպի անջատիչներ: SF6 գազի քանակը շատ փոքր է և հնարավոր արտահոսքը վերահսկվում է ավտոմատ կերպով: Այսպիսով, ցանկացած SF6-ի շրջակա միջավայր բաց թողնելու ռիսկը նվազագույն է:

ԲԿՊ-ն կապ է սահմանում սույն հաշվետվությունում նշված կառավարման ու մեղմման միջոցների և ծրագրի շինարարության ու շահագործման փուլերի ընթացքում միջոցների ճիշտ իրականացման ու կառավարման միջև: Այն տալիս է մանրամասն տվյալներ այդ ազդեցությունների մեղմման միջոցների ու պարտականությունների, մեղմման ծախսերի և միջոցների իրականացման, արդյունավ մոնիտորինգի և վերահսկողության վերաբերյալ:

6. ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՎՈՒԹՅՈՒՆԸ ՈՒ ԻՆՍՏԻՏՈՒՑԻՈՆԱԼ ՍԽԵՄԱՆԵՐԸ

ԲԷՑ-ը պատասխանատու է ԲԿՊ իրականացման համար: ԲԷՑ-ը պաշտոնապես կհաստատի այս փաստաթուղթը և կկառավարի բոլոր ասպեկտները՝ կապված ԲԿՊ-ի իրականացման հետ: Բնապահպանական կառավարման պլանի աղյուսակը՝ քաղված այս ԲԿՊ-ից, ներառվելու է մրցութային փաթեթում և կազմելու է աշխատանքների կատարման պայմանագրերի մասը, որպեսզի կապալառուն տեղյակ լինի կիրառվելիք մեղմման միջոցների մասին, կարողանա ճիշտ գնահատել դրանց գծով ծախսը ու ներառել նախահաշվում և պահպանի ԲԿՊ-ով նախատեսված պարտավորությունները, ինչպես պայմանագրի ցանկացած այլ պայման: ԲԷՑ-ը պետք է ստուգի մեղմացնող միջոցառումները և, այս փաստաթղթով սահմանված լավ գործելակերպը, օգտագործելով իր ներքին կարողությունները, ինչպես նաև վարձու որակավորված շրջակա միջավայրի և/կամ սոցիալական հարցերով խորհրդատուներին, և թերությունների հայտնաբերման դեպքում պետք է տեղեկացնի կապալառուներին/շահառուներին չլուծված խնդիրների մասին ինչպես նաև պահանջի ուղղիչ գործողություններ: Եթե անհամապատասխանությունը պահպանվում է, և խստորեն խախտվում են ԲԿՊ-ի պահանջները, ԲԷՑ-ը պետք է կիրառի տուգանքներ, որոնք սահմանված խախտումների համար՝ ըստ պայմանագրի պայմանների:

ԲԷՑ-ի և Կապալառուների պատասխանատվությունը

ԲԷՑ-ը պետք է ստանա Շինարարական թույլտվություն նախագծված աշխատանքների համար: ԲԷՑ-ը նաև պետք է մշակի և հաստատի թափոնների անձնագրերը, որը պետք համաձայնեցվի Բնապահպանության նախարարության հետ բոլոր տեսակի վտանգավոր թափոնների համար:

Նախագծման և շինարարության կապալառուն պետք է ունենա արտոնագրեր շինարարական գործողությունների իրականացման և նախագծման փաստաթղթերի մշակման համար: Շինարարության կապալառուն պետք է ունենա հատուկ նշանակված անձնակազմ, որը պատասխանատու կլինի ԲԿՊ-ի իրականացման համար շինարարության փուլերի ընթացքում: Համապատասխանությունը ԲԿՊ-ի հետ պարտադիր է բոլոր կապալառուների և շահառուների համար:

ԲԿՊ իրականացման մոնիտորինգը

ԲԷՑ-ը ընդհանուր պատասխանատվություն է կրում ԲԿՊ իրականացման և աշխատանքների բնապահպանական մոնիտորինգի կազմակերպման համար: Աշխատանքների բնապահպանական մոնիտորինգը պետք է կատարվի սույն հաշվետվությունում ներկայացված Բնապահպանական կառավարման պլանին համապատասխան, և մոնիտորինգի արդյունքները պետք է արձանագրվեն բնապահպանական վերահսկողության ամսական հաշվետվություններում: ԲԷՑ-ը նաև պարտավոր է կանոնավոր կերպով տալ բացատրական հաշվետվություններ մոնիտորինգի արդյունքների մասին: Այս հաշվետվությունները պետք է ամփոփեն աշխատանքի արդյունքները, վերլուծեն առաջացած ընդհանուր խնդիրները, բացատրեն ուղղիչ գործողությունների բնույթը՝ այդ խնդիրների լուծման համար, ինչպես նաև գնահատեն ուղղիչ գործողությունների կարգավիճակը՝ ձեռնարկված միջոցառումները կապված նախորդ հաշվետվության ժամանակահատվածում առաջացած խնդիրների լուծման հետ: ԲԷՑ-ը պետք է ներկայացնի շրջակա միջավայրի և սոցիալական համապատասխանության կարգավիճակի վերաբերյալ հաշվետվություններ, մինչ ծրագրի իրականացման աջակցության առաքելությունները, որոնք ձեռնարկվելու են Համաշխարհային Բանկի կողմից: Անվտազության ապահովման վերլուծական տեղեկությունը նույնպես պետք է հանդիսանա ESRP AF ամենամյա առաջընթացի հաշվետվությունների մասը: Հաշվետվությունները պետք է համալրված լինեն թվագրված ֆոտո փաստաթղթով: Տեղանքի մոնիթորինգի ստուգաթերթերը և բացատրական հաշվետվությունները պետք է պահվեն էլեկտրոնային և/կամ պատճենված

ձևաչափով ԲԷՑ-ում՝ համակարգային ձևով, և պետք է հասանելի լինեն ՀԲ-ին ըստ պահանջի:

ՀԱՎԵԼՎԱԾ 1: ԲՆԱՊԱՀՊԱՆԱԿԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ՊԼԱՆ

ԲՆԱՊԱՀՊԱՆԱԿԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ՊԼԱՆ

Գործողություն	Հնարավոր ազդեցություն	Մեղմման միջոց	Մեղմման հայտանիշ	Մեղմման արժեք	Մեղմման համար պատասխանատու
ՇԻՆԱՐԱՐՈՒԹՅԱՆ ՓՈՒԼ					
1. Աշխատանքի անվտանգություն	Վնասվածքներ և պատահարներ աշխատանքների կատարման վայրում վերամբարձ կռունկի/էքսկավատորի/ բոհիլդոգերի շահագործման ընթացքում	<ul style="list-style-type: none"> - Շինարարության աշխատողներին ապահովում համազգեստով և ԱՊՊ-ով - կռունկի/էքսկավատորի / բոհիլդոգերի շահագործման ընթացքում տեղական կանոնակարգերի խիստ պահպանում - լարման տակ գտնվող ՕԳ-ին մոտենալիս աշխատանքների իրականացում 	<ul style="list-style-type: none"> - Չննման ընթացքում շինարարության աշխատողները կրում էին հատուկ համազգեստներ և համապատասխան պաշտպանիչ հանդերձանք - Չննման ընթացքում սարքավորումներ ի շահագործման և օգտագործման հրահանգների խախտումներ չեն արձանագրվել - Մեքենաները դեկավարվում են միայն հատուկ վերապատրաստվ 	Ոչ մի լրացուցիչ ծախս. կապալառուի հասարակ պատասխանատվություն	Շինարարության կապալառու

Գործողություն	Հնարավոր ազդեցություն	Մեղմման միջոց	Մեղմման հայտանիշ	Մեղմման արժեք	Մեղմման համար պատասխանատու
		<p>Էլեկտրիկների հսկողության տակ, - Վերամբարձ կոունկների մոնտաժում և ամրապնդում կայուն դիրքում, որպեսզի կանխվի սեփական քաշի կամ շարժիչի աշխատանքի պատճառով դրանց վայր ընկնելը կամ ինքնաբուխ տեղաժարժը - Մեքենաների շահագործման հնարավորության ստուգում, ցանկապատման առկայությունը, և հողանցման աշխատանքների համար մեքենայացված կառավարման անվտանգության</p>	<p>աժ անձնակազմի կողմից, ովքեր ունեն մեքենա ղեկավարելու համապատասխան արտոնագիր</p>		

Գործողություն	Հնարավոր ազդեցություն	Մեղմման միջոց	Մեղմման հայտանիշ	Մեղմման արժեք	Մեղմման համար պատասխանատու
		<p>սարքավորումների ստուգում</p> <p>- Հրահանգներ հատկացնել մեքենաներ սպասարկող աշխատողներին՝ հետևյալ ծավալով՝ ա) մեքանայի վերահսկման և աշխատավայրում խնամքով շահագործման; բ) անվտանգության տեխնիկայի պահանջների; գ) ազդանշանային համակարգերի ուղեցույց; դ) մեքենաների արագությունը և բարձելության առավելագույն չափը; ե) միջոցառումներ, որոնք պետք է</p>			

Գործողություն	Հնարավոր ազդեցություն	Մեղմման միջոց	Մեղմման հայտանիշ	Մեղմման արժեք	Մեղմման համար պատասխանատու
		<p>իրականացվեն աշխատողների կողմից՝ մեքենաների հետ կապված պատահարի կամ անսարքության դեպքում</p> <ul style="list-style-type: none"> - Համապատասխան մեքենաների շահագործման անվտանգության կանոնների խիստ պահպանում; - Միայն հատուկ վերապատրաստված անձանց, ովքեր ունեն մեքենաներ կառավարելու արտոնագրեր, թույլատրել կառավարել մեքենաները - Վերամբարձ կռունկների և բուլդոզերների 			

Գործողություն	Հնարավոր ազդեցություն	Մեղմման միջոց	Մեղմման հայտանիշ	Մեղմման արժեք	Մեղմման համար պատասխանատու
		<p>շահագործման համար հետևյալ հիմնական պահանջների խիստ պահպանում՝ ա) մեքենայի բոլոր պտտվող մասերը՝ ատամնավոր անիվները, շղթայավոր և ժամանակավոր փոխանցման տուփերը, օդամղիչները, թափանիվները և այլն պետք է ծածկված լինեն</p> <p>կադապարներով: Մեխանիզմների շահագործումը առանց կադապարների արգելվում է; բ) ուսումնասիրումը, կարգավորումը, հեղյուսների ձգումը, յուղումը և պրոֆիլակտիկ</p>			

Գործողություն	Հնարավոր ազդեցություն	Մեղմման միջոց	Մեղմման հայտանիշ	Մեղմման արժեք	Մեղմման համար պատասխանատու
		<p>աշխատանքները սարքավորման աշխատանքի ժամանակ արգելվում են; և գ) Այն տարածքում, որտեղ այդ մեքենաները աշխատում են, այլ գործունեության իրականացումը և մարդկանց ներկայությունը արգելվում է: Եթե հողի շահագործման ժամանակ հայտնաբերվեն մեծ քարեր, կոճղեր կամ այլ առարկաներ, մեքենայի աշխատանքը պետք է դադարեցվի, և առարկաները, որոնք կարող են վթարի պատճառ հանդիսանալ, պետք է</p>			

Գործողություն	Հնարավոր ազդեցություն	Մեղմման միջոց	Մեղմման հայտանիշ	Մեղմման արժեք	Մեղմման համար պատասխանատու
		<p>հեռացվեն:</p>			
	<p>Ջողման աշխատանքների ընթացքում վնասվածքներ, և դժբախտ պատահարներ</p>	<p>-Ջողման աշխատանքների ընթացքում տեղական կանոնակարգերի խիստ պահպանում Ջողման աշխատանքներ կատարող աշխատողներին ապահովել պաշտպանիչ արտհագուստով՝ ռետինե ձեռնոցներ, հատուկ կոշիկներ և սաղավարտներ. - Մինչ զոդման աշխատանքների սկսելը բոլոր աշխատողներին ապահովել աշխատանքային անվտանգության</p>	<p>- Ջննման ընթացքում զոդում իրականացնող աշխատողները կրում են հատուկ համազգեստներ և համապատասխան պաշտպանիչ հանդերձանք - Ջննման ընթացքում զոդման աշխատանքների հրահանգների խախտումներ չեն արձանագրվել - Աշխատանքի անվտանգության վերապատրաստման գրառումները հասանելի են</p>	<p>Ոչ մի լրացուցիչ ծախս. կապալառուի հասարակ պատասխանատվություն</p>	<p>Շինարարության կապալառու</p>

Գործողություն	Հնարավոր ազդեցություն	Մեղմման միջոց	Մեղմման հայտանիշ	Մեղմման արժեք	Մեղմման համար պատասխանատու
		<p>վերապատրաստման դասընթացներով</p> <p>- Պաշտպանիչ հանդերձանքի օգտագործման խիստ պահպանում, որը ներառում է առնվազն՝ ա) ռեսպիրատոր/զոդման համար պաշտպանիչ դիմակ; բ) պաշտպանիչ հանդերձանք. Մաշկի բոլոր հատվածները պետք է պաշտպանված լինեն, որպեսզի պաշտպանեն հալած մետաղից և կայծերից: Դա ներառում է՝ երկարաթև վերնաշապիկ, տաբատ, որը պետք է ծածկի կոշիկների վերին հատվածը, ձեռնոցներ, կոշիկներ</p>	<p>տեղանքում;</p> <p>- Հիմնական հակահրդեհային միջոցների առկայությունը տեղանքում</p>		

Գործողություն	Հնարավոր ազդեցություն	Մեղմման միջոց	Մեղմման հայտանիշ	Մեղմման արժեք	Մեղմման համար պատասխանատու
	<p>Էլեկտրական սարքավորումների ապամոնտաժման/մոնտաժման ժամանակ</p>	<p>կամ երկարաճիտ կոշիկներ; գ) Ուլտրամանուշակագույն լույսի ազդեցությունից և բեկորների վնասվածքներից աչքերի պաշտպանիչ սարքեր; դ) Սաղավարտներ: - Հակահրդեհային պաշտպանության պահանջների խիստ պահպանում՝ կրակմարիչների պատրաստում և օգտագործում, ինչպիսիք են ավազը և ջուրը: - Էլեկտրական սարքավորումների ապամոնտաժման/մոնտաժման աշխատանքներում ընդգրկված</p>	<p>- Չննման ընթացքում աշխատողները կրում են հատուկ համազգեստներ և համապատասխան</p>	<p>Ոչ մի լրացուցիչ ծախս. կապալառուի հասարակ պատասխանատվություն</p>	<p>Շինարարության կապալառու</p>

Գործողություն	Հնարավոր ազդեցություն	Մեղմման միջոց	Մեղմման հայտանիշ	Մեղմման արժեք	Մեղմման համար պատասխանատու
	վնասվածքներ և դժբախտ պատահարներ	<p>աշխատողներին ապահովել հատուկ համազգեստով և ԱՊՊ-ով;</p> <p>- Էլեկտրական սարքավորումների ապամոնտաժման/մոնտաժման աշխատանքներ անցկացնելիս տեղական կանոնակարգերի խիստ պահպանում:</p> <p>- Աշխատանքի համար մեքենաների, գործիքների և սարքավորումների անվտանգ շահագործման մեթոդների համար՝ ներգրավված աշխատողների վերապատրաստման և</p>	<p>ն պաշտպանիչ հանդերձանք;</p> <p>- Ջննման ընթացքում էլեկտրական սարքավորումներ ի ապամոնտաժման / մոնտաժման աշխատանքների հրահանգների խախտումներ չեն արձանագրվել</p> <p>- Աշխատանքի անվտանգության վերապատրաստման և հրահանգների գրառումները աշխատողների համար, ովքեր ներգրավված են էլեկտրական</p>		

Գործողություն	Հնարավոր ազդեցություն	Մեղմման միջոց	Մեղմման հայտանիշ	Մեղմման արժեք	Մեղմման համար պատասխանատու
		<p>հրանգավորման կազմակերպում;</p> <p>- Արգելում՝ աշխատանքի իրականացման համար անսարք կամ չստուգված գործիքների տրամադրման, մեխանիկական գործիքների, որոնք կապված են էլեկտրամատակարարման ցանցի կամ խտացված օդի խողովակաշարերի հետ անուշադրության մատնում, մալուխների և օդի ճկուն խողովակների ձգում և</p>	<p>սարքավորումներ ի ապամոնտաժման / մոնտաժման գործում, հասանելի են տեղանքում;</p> <p>- Ջննման ընթացքում սարքավորումների և գործիքների շահագործման և հրահանգների օգտագործման մեջ խախտումներ չեն արձանագրվել</p>		

Գործողություն	Հնարավոր ազդեցություն	Մեղմման միջոց	Մեղմման հայտանիշ	Մեղմման արժեք	Մեղմման համար պատասխանատու
		<p>ծռում, մալուխների և ճկուն խողովակների հատումը մալուխների, էլեկտրական ճոպանների հետ, տրամադրում շարժաբերների ձեռքով գործարկման պտտման գործիքներ</p>			
<p>2. Քանդում և շինարարություն</p>	<p>Օդի աղտոտում փոշիով և արտանետումներով</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Քանդումից առաջացած բեկորների պահում հսկվող գոտում և ցողում ջրով փոշու առաջացումը նվազեցնելու համար - Փոշու առաջացման ճնշում պնևմատիկ փորումների/պատերի քանդման ընթացքում շարունակական ցողման և/կամ փոշուց պաշտպանող էկրանի տեղադրման միջոցով - Շրջակա միջավայրը (մայթերը և 	<ul style="list-style-type: none"> - Չհսկվող տարածքում քանդման չցողված բեկորներ չեն հայտնաբերվել - Ոչ մի պնևմատիկ փորում /պատերի քանդում առանց շարունակական ցողման և/կամ փոշուց պաշտպանող էկրանի տեղադրման - Չննման 	<p>Ոչ մի լրացուցիչ ծախս. կապալառուի հասարակ պատասխանատվություն է</p>	<p>Շինարարության կապալառու</p>

Գործողություն	Հնարավոր ազդեցություն	Մեղմման միջոց	Մեղմման հայտանիշ	Մեղմման արժեք	Մեղմման համար պատասխանատու
		<p>ճանապարհները) պահել մաքուր բեկորներից փոշու առաջացումը նվեզեցնելու նպատակով</p> <ul style="list-style-type: none"> - աշխատանքների կատարման վայրում շինարարական նյութերի/ թափոնների բաց այրման արգելում - Շինարարական տեխնիկան և մեքենաները պահել պատշաճ տեխնիկական վիճակում՝ բացառելով ավելորդ արտանետումները - Շինարարական մեքենաները անգործ չպահել 	<p>ընթացքում շրջակա միջավայրը (մայթերը և ճանապարհները) եղել է մաքուր բեկորներից</p> <ul style="list-style-type: none"> - Չննման ընթացքում աշխատանքների կատարման վայրում շինարարական նյութերի/ թափոնների բաց այրում չի հայտնաբերվել - Չննման ընթացքում շինարարական տեխնիկան և մեքենաները շահագործվել են առանց ավելորդ արտանետումներ 		

Գործողություն	Հնարավոր ազդեցություն	Մեղմման միջոց	Մեղմման հայտանիշ	Մեղմման արժեք	Մեղմման համար պատասխանատու
			ի - Մոտակայքի բնակիչներից բողոքներ չեն եղել		
	Աղմուկի ստեղծում	- Աշխատանքային ժամերի պահպանում - Գներատորների, օդի կոմպրեսորների և այլ ուժային մեխանիկական սարքավորումների շարժիչների ծածկերի փակում շահագործման ընթացքում, և սարքավորումների՝ բնակելի տարածքներից հնարավորինս հեռու տեղադրում - Աղմկախլացուցիչների տեղադրում շարժական կայանների և սարքավորումների վրա - սարքավորումների	- Աշխատանքային ժամերից հետո ոչ մի աշխատող շինարարական սարքավորում չի հայտնաբերվել - Չննման ընթացքում շինարարական սարքավորումներ ը եղել են լավ տեխնիկական վիճակում - Չննման ընթացքում միացված չօգտագործվող սարքավորումներ չեն հայտնաբերվել - Մոտակայքի	Ոչ մի կոնկրետ լրացուցիչ ծախս. կապալառուի հասարակ պատասխանատվություն է	Շինարարության կապալառու

Գործողություն	Հնարավոր ազդեցություն	Մեղմման միջոց	Մեղմման հայտանիշ	Մեղմման արժեք	Մեղմման համար պատասխանատու
		կանխարգելիչ պահպանություն աղմուկը նվազեցնելու նպատակով - Ոչ անհրաժեշտ և չօգտագործվող սարքավորումների անջատում	բնակիչներից բողոքներ չեն եղել		
3. Շինարարական նյութերով ապահովում	Ստանդարտին չհամապատասխանող նյութերի մատակարարում, ինչը կարող է ռիսկեր ստեղծել կառույցի անվտանգության և մարդկանց առողջության համար	Շինարարական նյութերի ձեռքբերում գրանցված մատակարարներից	Ծագման հավաստագրեր ունեցող ստանդարտ որակի շինարարական նյութերի մատակարարում	Չկա	Շինարարության կապալառու
4. Շինարարական նյութերի և թափոնների փոխադրում	- Աղտոտում մեքենաների վատ տեխնիկական վիճակի և չծածկված բեռնատարների	- Մեքենաների և սարքավորումների պատշաճ տեխնիկական վիճակը - Բեռների պաստառում - Փոխադրման	- Զննման ընթացքում մեքենաները և տեխնիկան եղել են պատշաճ տեխնիկական	Ոչ մի կոնկրետ լրացուցիչ ծախս. կապալառուի հասարակ պատասխանատվություն է	Շինարարության կապալառու

Գործողություն	Հնարավոր ազդեցություն	Մեղմման միջոց	Մեղմման հայտանիշ	Մեղմման արժեք	Մեղմման համար պատասխանատու
Շինարարական տեխնիկայի տեղաշարժ	տեղաշարժի պատճառով - Աղմուկի և փոշու պատճառով տեղի բնակչությանը պատճառած անհարմարություն	հաստատված ժամերի և երթուղիների հարգում	վիճակում - Ձննման ընթացքում չծածկված բեռների չեն հայտնաբերվել - աշխատանքային ժամերից հետո ոչ մի աշխատանք չի իրականացվում, որ կարող է խանգարել մոտակայքի բնակչությանը - Մոտակայքի բնակիչներից բողոքներ չեն եղել		

Գործողություն	Հնարավոր ազդեցություն	Մեղմման միջոց	Մեղմման հայտանիշ	Մեղմման արժեք	Մեղմման համար պատասխանատու
<p>5. Շինարարական սարքավորումների շահագործումը աշխատանքների կատարման վայրում</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Շրջակա միջավայրի աղտոտում արտանետումների և արտահոսքի պատճառով - Մոտակայքի բնակչությանը պատճառած անհարմարություն 	<ul style="list-style-type: none"> - Շինարարական սարքավորումների պատշաճ տեխնիկական վիճակը - Ոչ մի ավելորդ արտանետում - Ոչ մի վառելիքի և քսուքի արտահոսք - Աշխատանքային ժամերի պահպանում 	<ul style="list-style-type: none"> - Զննման ընթացքում մեքենաները և տեխնիկան եղել են պատշաճ տեխնիկական վիճակում - Հաստատված աշխատանքային ժամերից հետո ոչ մի շահագործվող ծանր տեխնիկական մեքենա չի հայտնաբերվել - Մոտակայքի բնակիչներից բողոքներ չեն եղել 	<p>Ոչ մի լրացուցիչ ծախս. կապալառուի հասարակ պատասխանատվություն է</p>	<p>Շինարարության կապալառու</p>
<p>6. Շինարարության սարքավորումների պահպանում</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Սարքավորումների շահագործման հետևաբով ստորգետնյա ջրերի և հողի աղտոտում նավթով - Վնասում հրդեհի դեպքում 	<ul style="list-style-type: none"> - Մեքենաների և շինարարական սարքավորումների լվացում շինարարության տարածքից դուրս կամ բնական հոսքերից առավելագույն 	<ul style="list-style-type: none"> - Մեքենայի լվացման արդյունքում ոչ մի ուղղակի արտահոսք դեպի ջրի ավազաններ - Շինարարության տարածքի 	<p>Ոչ մի լրացուցիչ ծախս. կապալառուի հասարակ պատասխանատվություն է</p>	<p>Շինարարության կապալառու</p>

Գործողություն	Հնարավոր ազդեցություն	Մեղմման միջոց	Մեղմման հայտանիշ	Մեղմման արժեք	Մեղմման համար պատասխանատու
		հեռավորության վրա - Շինարարական սարքավորումների լիցքավորում և քսանյութերով մշակում նախապես որոշված լցման կայաններում/սպասարկման կետերում	սահմաններում կամ մոտակայքում գետնի վրա վառելիքի կամ քսանյութերի հետքեր չեն հայտնաբերվել - Հրդեհի մարման հիմնական միջոցների առկայություն շինարարության տարածքում		
7. Հողային աշխատանքներ	- Բուսականության կորուստ հողի կուտակման պատճառով և մակերեսային ջրերի մասնիկներով աղտոտման մինիմալացում	- Հողի վերին շերտի հեռացում և ժամանակավոր կուտակում հողի ռեկուլտիվացիայի համար - Փորված հողի ժամանակավոր պահում որոշված վայրերում - Փորված հողի հետ	- Ավելորդ նյութերի հեռացում մշտական պահման համաձայնեցված անվտանգ վայրեր առանց քայքայման վտանգի և ջրուղիների արգելափակման	Կապալառուն պետք է դեպի վերջնական հեռացման վայրեր ավելորդ նյութերի փոխադրման ծախսը ներառի նախահաշվի մեջ	Շինարարության կապալառու

Գործողություն	Հնարավոր ազդեցություն	Մեղմման միջոց	Մեղմման հայտանիշ	Մեղմման արժեք	Մեղմման համար պատասխանատու
		<p>լցնում ըստ անհրաժեշտության և ավելորդ զանգվածի հեռացում գրավոր հաստատված վայրեր</p>	<p>- Աշխատանքների ավարտից հետո շինարարության տարածքում ավելորդ նյութերի մնացորդների բացակայություն</p>		
<p>8. Անվտանգ շինարարական թափոնների ստեղծում</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Հողի, մակերեսային և ստորգետնյա ջրերի աղտոտում - Պատահարների շինարարության տարածքում շինարարական նյութերի և բեկորների ցրված մասնիկների պատճառով - Շինարարության տարածքի և շրջապատի գեղագիտական տեսքի վատացում 	<ul style="list-style-type: none"> - Շինարարական թափոնների ժամանակավոր պահեստավորում հատուկ հատկացված վայրերում ենթակայանի ցանկապատված տարածքում - Երևանի քաղաքապետարանից ստացված գրավոր համաձայնություն ավելորդ նյութերի ու շինարարական թափոնների հեռացման վերաբերյալ 	<ul style="list-style-type: none"> - Աշխատանքների կատարման վայրում շինարարական թափոնները կուտակված են հատուկ վայրերում - Աշխատանքների կատարման վայրում առկա չէ շինարարական թափոնների մեծ քանակություն 	<p>Կապալառուին պետք է թափոնների փոխադրման/ հեռացման ծախսը ներառի նախահաշվում</p>	<p>Երևանի քաղաքապետարան</p> <p>Շինարարության կապալառու</p>

Գործողություն	Հնարավոր ազդեցություն	Մեղմման միջոց	Մեղմման հայտանիշ	Մեղմման արժեք	Մեղմման համար պատասխանատու
		<ul style="list-style-type: none"> - Թափոնների ժամանակին հեռացումը պատշոնապես հատկացված վայրեր 			
<p>9. Անվտանգ հեղուկ թափոնների արտադրություն</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Մակերեսային և ստորգետնյա ջրերի աղտոտում - Աշխատանքների կատարման վայրում սանիտարական պայմանների վատացում 	<p>Զուգարանների կազմակերպում և պահպանում սանիտարական նորմերին համապատասխան</p>	<p>Շինարարության տարածքում լավ սանիտարական պայմաններում գտնվող զուգարանների առկայություն</p>	<p>Ոչ մի լրացուցիչ ծախս. կապալառուի հասարակ պատասխանատվություն է</p>	<p>Շինարարության կապալառու</p>
<p>10. Օգտագործված տրանսֆորմատորային յուղերի և հնացած սարքավորումների հեռացումից թափոնների առաջացում</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Հողի, մակերեսային և ստորգետնյա ջրերի աղտոտում - Պատահարներ շինարարության տարածքում շահագործումից հանված, ցրված նյութերի ու սարքավորումների պատճառով 	<ul style="list-style-type: none"> - Շահագործումից հանված սարքավորումների ժամանակավոր պահեստավորում Արարատ-2 ենթակայանի տարածքում հատուկ հատկացված վայրերում - Տրանսֆորմատորային յուղերի անվտանգ 	<ul style="list-style-type: none"> - Արարատ-2 ենթակայանում հայտնաբերված շահագործումից հանված սարքավորումները հավաքված են հատուկ վայրերում - փոխարինված տրանսֆորմատորային յուղերը 	<p>Ներառվելու է ենթակայանի շահագործման և պահպանության բյուջեում</p>	<p>Շինարարության կապալառու ԲԷՑ</p>

Գործողություն	Հնարավոր ազդեցություն	Մեղմման միջոց	Մեղմման հայտանիշ	Մեղմման արժեք	Մեղմման համար պատասխանատու
	- Շինարարության աշխատանքների կատարման վայրի և շրջապատի գեղագիտական տեսքի վատացում	պահեստավորում Արարատ-2 ենթակայանում	ճիշտ կերպով պահեստավորված են Արարատ-2 ենթակայանում		
11. Տանիքի փոխարինում ից ազբեստ պարունակող շինարարական թափոնների առաջացում	- Հողի, մակերեսային և ստորգետնյա ջրերի աղտոտում - Վտանգ՝ շինարարության տարածք մտնող շինարարության աշխատողների և այլ մարդկանց առողջությանը - Վտանգ՝ թափոնների պահման վայրեր մտնող շինարարության աշխատողների և այլ մարդկանց առողջությանը	- Ազբեստ պարունակող տանիքի թիթեղների հեռացում նվազագույն մասնատումներով՝ փոշու առաջացումից խուսափելու համար - Տանիքի թիթեղների հեռացման ընթացքում ջրցանի կատարում, փոշու առաջացումը նվազեցնելու համար - Ժամանակավոր պահեստ ենթակայանի պարսպապատված տարածքում ծածկի տակ՝ տանիքի հեռացված թիթեղների համար - Տանիքի թիթեղների	- Աշխատանքների իրականացման վայրում հայտնաբերված ազբեստ պարունակող շինարարական թափոնները կուտակել նշված վայրերում - Աշխատանքների իրականացման վայրում հայտնաբերված ազբեստ պարունակող շինարարական թափոնները առանձնացնել	Կապալառուն ազբեստ պարունակող թափոնների տեղափոխումը/հեռացումը պետք է ներառի նախահաշվում	Շինարարության կապալառու ԲԷՑ

Գործողություն	Հնարավոր ազդեցություն	Մեղմման միջոց	Մեղմման հայտանիշ	Մեղմման արժեք	Մեղմման համար պատասխանատու
		<p>Ժամանակին տեղափոխում թափոնների համար նախատեսված վայր փակ բեռնատար մեքենայով</p> <ul style="list-style-type: none"> - Իր վերջնական թափման տեղանքում ազբեստ պարունակող թափոնների ծածկումը հողի շերտով - Հատուկ համազգեստների և պաշտպանիչ հանդերձանքի կրում (ակնոցներ, ռեսպերատորներ) անձնակազմի կողմից՝ ազբեստ պարունակող թափոնների հետ շփվելիս 	<p>մյուս թափոններից</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ազբեստ պարունակող շինարարական թափոնների ոչ մեծ քանակ պահվում է տեղանքում - Չննման ընթացքում, այն անձնակազմը, ով աշխատում է ազբեստ պարունակող թափոնների հետ կրում է հատուկ համազգեստ և պաշտպանիչ հանդերձանք (ակնոցներ, ռեսպերատորներ) 		

Գործողություն	Հնարավոր ազդեցություն	Մեղմման միջոց	Մեղմման հայտանիշ	Մեղմման արժեք	Մեղմման համար պատասխանատու
<p>12. Մարտկոցների փոխարինում ից թունավոր թափոնների առաջացում</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Հողի, մակերեսային և ստորգետնյա ջրերի աղտոտում հին սարքավորումների ց թթուների արտահոսքի պատճառով - Վտանգներ շինարարության տարածք մտնող շինարարության աշխատողների և այլ մարդկանց առողջությանը - Վտանգներ թափոնների պահման վայրեր մտնող շինարարության աշխատողների և այլ մարդկանց առողջությանը 	<ul style="list-style-type: none"> Ենթակայանի տարածքում առաջացած թունավոր թափոնների (օգտագործված մարտկոցներ, մարտկոցային թթու և այլն) խիստ առանձնացում այլ տեսակի թափոններից; - Թունավոր թափոնների պատրաստում պահեստավորմանը՝ դրանք տեղավորելով կոնտեյներներում և պիտակավորելով (բաղադրության, հատկությունների և վարման կանոնների վերաբերյալ մանրամասներ) - Թունավոր թափոնների պահեստավորման 	<p>-Աշխատանքներ իրականացման վայրում հայտնաբերված վտանգավոր թափոնները առանձնացվում են մյուս թափոններից - ԲԷՑ-ի «Հարավային» երևանյան մասնաճյուղում հայտնաբերված վտանգավոր թափոնները պահված են անվտանգ կոնտեյներներում և կրում են բաղադրության, հատկությունների և վարման կանոնների վերաբերյալ պիտակներ:</p>	<p>Ներառվելու է ենթակայանի շահագործման և պահպանության բյուջեում</p>	<p>Շինարարության կապալառու</p> <p>ԲԷՑ</p>

Գործողություն	Հնարավոր ազդեցություն	Մեղմման միջոց	Մեղմման հայտանիշ	Մեղմման արժեք	Մեղմման համար պատասխանատու
		<p>համար տարածքի պատրաստում (անթափանցելի հատակի ծածկի, պահարանների, օդափոխման համակարգերի, անվտանգության համակարգերի և այլնի տրամադրում)</p> <p>- Թունավոր թափոնների անվտանգ պահեստավորում</p>			
<p>13. Սնդիկային լամպերի փոխարինում ից թունավոր թափոնների առաջացում</p>	<p>-Հողի, մակերեսային և ստորգետնյա ջրերի աղտոտում՝ պայմանավորված փոխարինված սնդիկային լամպերի շրջակա միջավայր բաց թողման հետ</p> <p>- Վտանգներ շինարարության</p>	<p>- Ենթակայանի տարածքում առաջացած թափոններից օգտագործված սնդիկային լամպերի խիստ առանձնացում</p> <p>- Թունավոր թափոնների պատրաստում</p>	<p>-Աշխատանքների իրականացման վայրում հայտնաբերված վտանգավոր թափոնները առանձնացվում են մյուս թափոններից</p> <p>-Արարատ-2 ենթակայանում</p>	<p>Ներառվելու է ենթակայանի շահագործման և պահպանության բյուջեում</p>	<p>Շինարարության կապալառու</p> <p>ԲԷՑ</p>

Գործողություն	Հնարավոր ազդեցություն	Մեղմման միջոց	Մեղմման հայտանիշ	Մեղմման արժեք	Մեղմման համար պատասխանատու
	<p>տարածք մտնող շինարարության աշխատողների և այլ մարդկանց առողջությանը</p> <p>- Վտանգներ թափոնների պահման վայրեր մտնող շինարարության աշխատողների և այլ մարդկանց առողջությանը</p>	<p>պահեստավորմանը՝ դրանք տեղավորելով կոնտեյներներում և պիտակավորելով (բաղադրության, հատկությունների և վարման կանոնների վերաբերյալ մանրամասներ)</p> <p>- Սնդիկավոր լամպերի ապահով և անվտանգ պահեստավորում</p>	<p>հայտնաբերված վտանգավոր թափոնները պահել ապահով կոնտեյներներում՝ պիտակավորված բաղադրության, հատկությունների և վարման կանոնների վերաբերյալ մանրամասներով</p>		
<p>14. Շինարարության տարածքի ռեկուլտիվացիա և լանդշաֆտի</p>	<p>Լանդշաֆտի գեղագիտական արժեքի կորուստ ենթակայանի հիմնանորոգման/ընդարձակման</p>	<p>- Շինարարության բազայի (եթե այդպիսին առկա է) և մերձատար ճանապարհների (եթե այդպիսիք առկա են)</p>	<p>- Կապալառուի դեմոբիլիզացիայից հետո աշխատանքային ճամբարի մնացորդների</p>	<p>Ներառված է ծրագրի ծախսերի մեջ</p>	<p>Շինարարության կապալառու</p>

Գործողություն	Հնարավոր ազդեցություն	Մեղմման միջոց	Մեղմման հայտանիշ	Մեղմման արժեք	Մեղմման համար պատասխանատու
վերականգնում	պատճառով	ապամոնտաժում և տարածքների ներդաշնակեցում լանֆշաֆտի հետ - Շինարարության տարածքի և մշտական մերձատար ճանապարհների վերջնական մաքրում և տարածքի կանաչապատում	բացակայություն - Ժամանակավոր մերձատար ճանապարհները ներդաշնակեցված են բնապատկերի հետ և նպաստավոր պայմանների առկայություն բուսականություն վերականգնման համար - Շինարարության կանաչապատված տարածք		
15. Երթևեկության և հետիոտների անվտանգություն	Ուղղակի և անուղղակի վտանգներ հասարակական երթևեկությանը և հետիոտներին շինարարական աշխատանքների	- Զգուշացնող նշաններ, արգելքներ և երթևեկության ուղղության շեմում - Երթևեկության կառավարման համակարգ և անձնակազմի	- Ապահով շինարարական տարածք - Աշխատանքների հստակ տեսանելի տարածք, հանրության զգուշացում	Ներառված է ծրագրի ծախսերի մեջ	Շինարարության կապալառու

Գործողություն	Հնարավոր ազդեցություն	Մեղմման միջոց	Մեղմման հայտանիշ	Մեղմման արժեք	Մեղմման համար պատասխանատու
	կողմից	<p>ուսուցում, հատկապես շինարարության տարածքի հասանելիության և մոտակա ծանր երթևեկության կառավարման համար: Անվտանգ անցումների ապահովում հետիոտների համար այն վայրերում, որտեղով անցնում են շինարարական մեքենաները</p> <ul style="list-style-type: none"> - Աշխատանքային ժամերի հարմարեցում տեղի երթևեկությանը, օրինակ՝ խուսափում փոխադրման խոշոր աշխատանքներից երթևեկության պիկ ժամերին, - Տարածքում երթևեկության ակտիվ կառավարում՝ 	<p>հնարավոր վտանգների վերաբերյալ - Շինարարության կարգավորված երթևեկություն</p>		

Գործողություն	Հնարավոր ազդեցություն	Մեղմման միջոց	Մեղմման հայտանիշ	Մեղմման արժեք	Մեղմման համար պատասխանատու
		պատրաստված և տեսանելի անձնակազմի կողմից, եթե դա պահանջվում է մարդկանց անվտանգ ու հարմարավետ տեղաշարժի համար			
ՇԱՀԱԳՈՐԾՄԱՆ ՓՈՒԼ					
1. Վտանգավոր թափոնների (յուղոտ լաթեր, յուղով աղտոտված ավազ) առաջացում	<ul style="list-style-type: none"> - Վտանգ ենթակայանի անձնակազմի առողջության համար - ենթակայանի տարածքի և շրջապատի հողերի, մակերեսային և ստորգետնյա ջրերի աղտոտում 	<ul style="list-style-type: none"> - Վտանգավոր թափոնների առանձնացում ենթակայանում առաջացած այլ տեսակի թափոններից - Համապատասխան կերպով կնքված և պահպանվող պահեստային տարածքի առկայություն վտանգավոր նյութերի համար - Համաձայնություն՝ հատկապես 	Լավ սանիտարական պայմաններ ենթակայանում և դրա շուրջ	Ներառվելու է ենթակայանի շահագործման և պահպանության բյուջեում	ԲԷՑ

Գործողություն	Հնարավոր ազդեցություն	Մեղմման միջոց	Մեղմման հայտանիշ	Մեղմման արժեք	Մեղմման համար պատասխանատու
		<p>լիցենզավորված մարմինների հետ ազգային օրենսդրությանը և լավագույն ազգային պրակտիկային համապատասխան վտանգավոր թափոնները տարածքից դուրս բերելու և վերամշակելու/հեռացնելու վերաբերյալ</p>			
<p>2. Ենթակայանի սարքավորումների շահագործում և պահպանում</p>	<p>Ենթակայանի տարածքի և շրջապատի հողերի, մակերեսային և ստորգետնյա ջրերի աղտոտում</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Տարածքում թափված յուղերի դեմ գործիքների արկղի առկայություն՝ թափված և արտահոսած յուղերը մաքրելու համար - Շահագործման ու պահպանության ընթացքում յուղի թափման և արտահոսքի կանխում 	<p>Լավ սանիտարական պայմաններ ենթակայանում և դրա շուրջ</p>	<p>Ներառվելու է ենթակայանի շահագործման և պահպանության բյուջեում</p>	<p>ԲԷՑ</p>

Գործողություն	Հնարավոր ազդեցություն	Մեղմման միջոց	Մեղմման հայտանիշ	Մեղմման արժեք	Մեղմման համար պատասխանատու
		- Արտահոսած և պատահաբար թափված յուղերի ժամանակին մաքրում			
3. Պատրաստվածություն արտակարգ իրավիճակներին	Ենթակայանի շահագործման խափանում՝ անհարմարություն պատճառելով սպառողներին	Հրդեհի վերաբերյալ ահազանգման և հրդեհի տեղայնացման համակարգի և արտակարգ իրավիճակներում էլեկտրամատակարարման ռեզերվային համակարգերի առկայություն	Ենթակայանի հարթ շահագործում	Ներառվելու է ենթակայանի շահագործման և պահպանության բյուջեում	ԲԷՑ

ԲՆԱՊԱՀՊԱՆԱԿԱՆ ՄՈՆԻՏՈՐԻՆԳԻ ԾՐԱԳԻՐ

Գործողություն	Ի՞նչ (պարամետր է հսկվում)	Որտե՞ղ է (հսկվելիք պարամետրը)	Ինչպե՞ս է (հսկվում պարամետրը)	Ե՞րբ (սահմանել հաճախակա- նությունը/ կամ շարունակա- կանությունը)	Ինչու՞ է (հսկվում պարամետրը)	Ո՞վ է (պատաս- խանատու մոնիտորին գի համար)
ՇԻՆԱՐԱՐՈՒԹՅԱՆ ՓՈՒԼ						
1. Շինարարական նյութերով ապահովում	Շինարարական նյութերի ձեռքբերում գրանցված մատակարարներից	Մատակարարի գրասենյակում կամ պահեստում	Նյութերի պիտակների և/կամ հավաստագրերի (եթե այդպիսիք առկա են) ստուգում	Մատակարարման պայմանագրերի կնքման ընթացքում	Ապահովել շինարարական նյութերի հուսալիությունն ու դրանց անվտանգությունը մարդու առողջության համար	ԲԷՑ
2. Շինարարական նյութերի և թափոնների փոխադրում Շինարարական տեխնիկայի տեղաշարժ	<ul style="list-style-type: none"> - Մեքենաների և սարքավորումների տեխնիկական վիճակը - Բեռնատարերի բեռների կուտակում և պահպանում - պաստառապատմամբ - Հետևում փոխադրման հաստատված ժամերին և երթուղիներին 	<ul style="list-style-type: none"> - Շինարարու-թյան տարածք - Շինարարա-կան նյութերի և թափոն-ների փո-խադրման երթուղի-ներ 	Ենթակայանի նի հարակից ճանապարհների զննում շարժման երթուղու ուղղությամբ	Ընտրանքային զննումներ աշխատանքային ժամերի ընթացքում	<ul style="list-style-type: none"> - սահմանափակել արտանետումներով հողի և օդի աղտոտումը - սահմանափակել աղմուկի և վիբրացիայի հետևանքով տեղական 	ԲԷՑ Ճանապարհային ուստիկանու-թյուն

Գործողություն	Ի՞նչ (պարամետր է հսկվում)	Որտե՞ղ է (հսկվելիք պարամետրը)	Ինչպե՞ս է (հսկվում պարամետրը)	Ե՞րբ (սահմանել հաճախակա- նությունը/ կամ շարունակա- կանությունը)	Ինչու՞ է (հսկվում պարամետրը)	Ո՞վ է (պատաս- խանատու մոնիտորին գի համար)
					համայնքների ն պատճառած անհարմարու- թյունը - նվազագույնի հասցնել երթևեկության խափանումը	
3. Փոշի	Օդափոխությունը տեղում	Շինարարու- թյան տարածք և մերձատար ճանապարհ	Տեսողական զննում	Կրկնվող	Նվազեցնել ռիսկերը անձնակազմի և հարևան համայնքների համար	ԲԷՑ
4. Աղմուկ	- Աշխատանքային ժամերին պահպանում - Մեքենաների և տեխնիկայի տեխնիկական վիճակը - Աղմուկի մակարդակը (բողոքների դեպքում)	Շինարարու- թյան տարածք	- Տեսողական զննում - Աղմուկի մակարդակի չափում գործիքներով (բողոքների դեպքում)	- Կրկնվող - Երկու շաբաթվա ընթացքում Բողոքարկումի ց հետո	Նվազեցնել անհարմարու- թյունները անձնակազմի և հարևան համայնքների համար	ԲԷՑ

Գործողություն	Ի՞նչ (պարամետր է հսկվում)	Որտե՞ղ է (հսկվելիք պարամետրը)	Ինչպե՞ս է (հսկվում պարամետրը)	Ե՞րբ (սահմանել հաճախականությունը/ կամ շարունակականությունը)	Ինչու՞ է (հսկվում պարամետրը)	Ո՞վ է (պատասխանատու մոնիտորինգի համար)
5. Շինարարության սարքավորումների պահպանում	<ul style="list-style-type: none"> - Մեքենաների և շինարարական սարքավորումների վրա շինարարության տարածքից դուրս կամ բնական հոսքերից առավելագույն հեռավորության վրա - Շինարարական սարքավորումների լիցքավորում և քսում նախապես որոշված լցման կայաններում/սպասարկման կետերում 	Շինարարության տարածք	Աշխատանքների զննում	Ընտրանքային զննումներ աշխատանքային ժամերի ընթացքում	<ul style="list-style-type: none"> - Խուսափել սարքավորումների շահագործման ընթացքում նավթամթերքներով ջրի և հողի աղտոտումից - Ժամանակին տեղայնացնել և նվազեցնել հնարավոր վնասը 	ԲԷՑ

Գործողություն	Ի՞նչ (պարամետր է հսկվում)	Որտե՞ղ է (հսկվելիք պարամետրը)	Ինչպե՞ս է (հսկվում պարամետրը)	Ե՞րբ (սահմանել հաճախականությունը/ կամ շարունակականությունը)	Ինչու՞ է (հսկվում պարամետրը)	Ո՞վ է (պատասխանատու մոնիտորինգի համար)
6. Հողային աշխատանքներ	<ul style="list-style-type: none"> - Հողի վերին շերտի հեռացում և ժամանակավոր կուտակում հողի ռեկուլտիվացիայի համար - Փորված հողի ժամանակավոր պահում որոշված վայրերում - Փորված հողի հետ լցնում ըստ անհրաժեշտության և ավելորդ զանգվածի հեռացում գրավոր հաստատված վայրեր 	Շինարարության տարածք	Աշխատանքների զննում	Հողային աշխատանքների ընթացքում	<ul style="list-style-type: none"> - Սահմանափակել բուսականության կորուստը հողի կուտակման հետևաքով և մինիմալացնել մակերեսային ջրային ավազանների աղտոտումը մասնիկներով - Սահմանափակել մակերեսային և ստորգետնյա ջրերի աղտոտումը աղտոտված հողով 	ԲԷՑ

Գործողություն	Ի՞նչ (պարամետր է հսկվում)	Որտե՞ղ է (հսկվելիք պարամետրը)	Ինչպե՞ս է (հսկվում պարամետրը)	Ե՞րբ (սահմանել հաճախակա- նությունը/ կամ շարունակա- կանությունը)	Ինչու՞ է (հսկվում պարամետրը)	Ո՞վ է (պատաս- խանատու մոնիտորին գի համար)
7. Անվտանգ շինարարական թափոնների ստեղծում	<ul style="list-style-type: none"> - Ենթակայանի ցանկապատված տարածքում գտնվող հատուկ հատկացված վայրերում շինարարական թափոնների ժամանակավոր պահեստավորում - Թափոնների ժամանակին հեռացումը պատշոնապես հատկացված վայրեր 	<p>Շինարարու- թյան տարածք</p> <p>Թափոնների հեռացման վայր</p>	Աշխատանքն երի զննում	Պարբերաբար շինարարությա ն ընթացքում և դրա ավարտից հետո	<ul style="list-style-type: none"> - Հողի, մակերեսային և ստորգետնյա ջրերի աղտոտման կանխում - Ենթակայանի տարածքում շինարարակա ն նյութերի և բեկորների ցրված մասնիկների պատճառով պատահարնե րից խուսափում - Շինարարությ ան տարածքի և շրջապատի գեղագիտակ 	ԲԷՑ Երևանի քաղաքա- պետարան

Գործողություն	Ի՞նչ (պարամետր է հսկվում)	Որտե՞ղ է (հսկվելիք պարամետրը)	Ինչպե՞ս է (հսկվում պարամետրը)	Ե՞րբ (սահմանել հաճախականությունը/ կամ շարունակականությունը)	Ինչու՞ է (հսկվում պարամետրը)	Ո՞վ է (պատասխանատու մոնիտորինգի համար)
					ան տեսքի պահպանում	
8. Հեղուկ թափոնների արտադրում	- Շինարարության տարածքում զուգարանների կազմակերպում և պահպանում սանիտարական նորմերին համապատասխան	Շինարարության տարածք	Աշխատանքների զննում	Շինարարության ողջ ժամանակահատված	- Մակերեսային և ստորգետնյա ջրերի աղտոտման կրճատում	Շինարարության կապալառու
9. Հնացած սարքավորումների հեռացումից թափոնների առաջացում	- Արարատ-2 ենթակայանի տարածքում՝ հատուկ հատկացված վայրում, ապամոնտաժված սարքավորումների ժամանակավոր պահեստավորում	Արարատ-2 ենթակայանի հողակտոր	Աշխատանքների զննում	Պարբերաբար շինարարության ընթացքում և դրա ավարտից հետո	- Հողի, մակերեսային և ստորգետնյա ջրերի աղտոտման կանխում - Ենթակայանի տարածքում շինարարական նյութերի և բեկորների	ԲԷՑ

Գործողություն	Ի՞նչ (պարամետր է հսկվում)	Որտե՞ղ է (հսկվելիք պարամետրը)	Ինչպե՞ս է (հսկվում պարամետրը)	Ե՞րբ (սահմանել հաճախակա- նությունը/ կամ շարունակա- կանությունը)	Ինչու՞ է (հսկվում պարամետրը)	Ո՞վ է (պատաս- խանատու մոնիտորին գի համար)
					ցրված մասնիկների պատճառով պատահարնե րից խուսափում - Շինարարույթ ան տարածքի և շրջապատի գեղագիտակ ան տեսքի պահպանում	
10. Տրանսֆորմատորային յուղերի փոխարինումից թափոնների առաջացում	- Տրանսֆորմատորային յուղերի պահեստավորման պայմանները Արարատ-2 ենթակայանում	- Արարատ-2 ենթակա-յան	Տեսողական զննում	- Պարբերաբար ` Յուղերի պահեստավոր ման ընթացքում	Հողերի ու ջրի աղտոտումից խուսափում	ԲԷՑ
11. Տանիքի փոխարինումից ազբեստ	- Ազբեստ պարունակող տանիքի թիթեղների հեռացում նվազագույն	- Շինարա-րության տարածք	Աշխատանքնե րի զննում	- Պարբերաբար շինարարույթ ան ընթացքում	- Առողջությանը սպառնացող վտանգի կանխում	ԲԷՑ Երևանի քաղաքա-

Գործողություն	Ի՞նչ (պարամետր է հսկվում)	Որտե՞ղ է (հսկվելիք պարամետրը)	Ինչպե՞ս է (հսկվում պարամետրը)	Ե՞րբ (սահմանել հաճախակա- նությունը/ կամ շարունակա- կանությունը)	Ինչու՞ է (հսկվում պարամետրը)	Ո՞վ է (պատաս- խանատու մոնիտորին գի համար)
<p>պարունակող շինարարական թափոնների առաջացում</p>	<p>մասնատումներով՝ փոշու առաջացումից խուսափելու համար</p> <ul style="list-style-type: none"> - Տանիքի թիթեղների հեռացման ընթացքում ջրցանի կատարում, փոշու առաջացումը նվազեցնելու համար - Ժամանակավոր պահեստ տանիքի հեռացված թիթեղների ծածկի տակ նախատեսված տեղանքում՝ ենթակայանի պարսպապատված տարածքում - Տանիքի թիթեղների ժամանակին 	<p>Թափոնների հեռացման վայր</p>		<p>և դրա ավարտից հետո</p>	<p>շինարարության և աշխատողների և այն մարդկանց համար, որքեր այցելում են այդ տարածք</p> <ul style="list-style-type: none"> - Առողջությանը սպառնացող վտանգի կանխում թափոններ հեռացնող աշխատողների և այն մարդկանց համար, որքեր կարող են 	<p>պետարան</p>

Գործողություն	Ի՞նչ (պարամետր է հսկվում)	Որտե՞ղ է (հսկվելիք պարամետրը)	Ինչպե՞ս է (հսկվում պարամետրը)	Ե՞րբ (սահմանել հաճախակա- նությունը/ կամ շարունակա- կանությունը)	Ինչու՞ է (հսկվում պարամետրը)	Ո՞վ է (պատաս- խանատու մոնիտորին գի համար)
	<p>տեղափոխում թափոնների համար նախատեսված վայր փակ բեռնատար մեքենայով</p> <ul style="list-style-type: none"> - Իր վերջնական թափման տեղանքում ազբեստ պարունակող թափոնների ծածկումը հողի շերտով - Հատուկ համազգեստների և պաշտպանիչ հանդերձանքի կրում (ակնոցներ, ռեսպիրատորներ) անձնակազմի կողմից՝ գործածելով ազբեստ պարունակող թափոնների հետ շփման ընթացքում 				մտնել թափոնների հեռացման տարածք	

Գործողություն	Ի՞նչ (պարամետր է հսկվում)	Որտե՞ղ է (հսկվելիք պարամետրը)	Ինչպե՞ս է (հսկվում պարամետրը)	Ե՞րբ (սահմանել հաճախակա- նությունը/ կամ շարունակա- կանությունը)	Ինչու՞ է (հսկվում պարամետրը)	Ո՞վ է (պատաս- խանատու մոնիտորին գի համար)
<p>12. Մարտկոցների փոխարինումից թունավոր թափոնների առաջացում</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Թունավոր թափոնների (օգտագործված մարտկոցներ, մարտկոցային թթու և այլն) խիստ առանձնացում ենթակայանում ստեղծված այլ տեսակի թափոններից - Թունավոր թափոնների պատրաստում պահեստավորմանը՝ դրանք տեղավորելով կոնտեյներներում և պիտակավորելով (բաղադրության, հատկությունների և վարման կանոնների վերաբերյալ մասնամասներ) - տարածքի պատրաստում 	<ul style="list-style-type: none"> - Փոխադրման երթուղին Արարատ-2 ենթակայանից մինչև ԲԷՑ-ի «Հարավային» մասնաճյուղ - ԲԷՑ-ի «Հարավային» մասնաճյուղի տարածք Երևանում 	<p>Տեսողական զննում</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Թունավոր թափոնների փոխադրման ընթացքում - Պարբերաբար թունավոր թափոնների պահեստավորման ընթացքում 	<p>Հողերի ու ջրի աղտոտումից խուսափում</p>	<p>ԲԷՑ</p> <p>Բնապահպանության նախարարություն</p>

Գործողություն	Ի՞նչ (պարամետր է հսկվում)	Որտե՞ղ է (հսկվելիք պարամետրը)	Ինչպե՞ս է (հսկվում պարամետրը)	Ե՞րբ (սահմանել հաճախականությունը/ կամ շարունակականությունը)	Ինչու՞ է (հսկվում պարամետրը)	Ո՞վ է (պատասխանատու մոնիտորինգի համար)
	<p>թունավոր թափոնների պահեստավորմանը (անթափանցելի հատակի ծածկի, պահարանների, օդափոխման համակարգերի, անվտանգության համակարգերի և այլնի տրամադրում)</p> <p>- Թունավոր թափոնների անվտանգ պահեստավորում</p>					
<p>13. Սնդիկային լամպերի փոխարինումից թունավոր թափոնների առաջացում</p>	<p>- Ենթակայանի տարածքում առաջացած թափոններից օգտագործված սնդիկային լամպերի առանձնացում</p> <p>- Թունավոր թափոնների պատրաստում</p>	<p>- Արարատ-2 ենթակայանի տարածքներ</p>	<p>Տեսողական զննում</p>	<p>Պարբերաբար թունավոր թափոնների պահեստավորման ընթացքում</p>	<p>հողերի ու ջրի աղտոտումից խուսափում</p>	<p>ԲԷՑ</p> <p>Բնապահպանության նախարարություն</p>

Գործողություն	Ի՞նչ (պարամետր է հսկվում)	Որտե՞ղ է (հսկվելիք պարամետրը)	Ինչպե՞ս է (հսկվում պարամետրը)	Ե՞րբ (սահմանել հաճախակա- նությունը/ կամ շարունակա- կանությունը)	Ինչու՞ է (հսկվում պարամետրը)	Ո՞վ է (պատաս- խանատու մոնիտորին գի համար)
	<p>պահեստավորմանը՝ դրանք տեղավորելով կոնտեյներներում և պիտակավորելով (բաղադրության, հատկությունների և վարման կանոնների վերաբերյալ մանրամասներ)</p> <p>- Սնդիկավոր լամպերի ապահով և անվտանգ պահեստավորում</p>					
<p>14. Շինարարության տարածքի ռեկուլտիվացիա և լանդշաֆտի վերականգնում</p>	<p>- Շինարարության բազայի (եթե այդպիսին առկա է) և մերձատար ճանապարհների (եթե այդպիսիք առկա են) ապամոնտաժում և տարածքների ներդաշնակեցում</p>	<p>Շինարարության տարածք, մոտեցման ճանապարհներ</p>	<p>Աշխատանքների զննում</p>	<p>Շինարարության վերջնական ժամանակահատվածը</p>	<p>Ենթակայանի հիմնանորոգման պատճառով Լանդշաֆտի գեղագիտական արժեքի կորստի կրճատում</p>	<p>ԲԷՑ</p>

Գործողություն	Ի՞նչ (պարամետր է հսկվում)	Որտե՞ղ է (հսկվելիք պարամետրը)	Ինչպե՞ս է (հսկվում պարամետրը)	Ե՞րբ (սահմանել հաճախակա- նությունը/ կամ շարունակա- կանությունը)	Ինչու՞ է (հսկվում պարամետրը)	Ո՞վ է (պատաս- խանատու մոնիտորին գի համար)
	լանֆշաֆտի հետ - Շինարարության տարածքի և մշտական մերձատար ճանապարհների վերջնական մաքրում և տարածքի կանաչապատում					
15. Աշխատողնե- րի առողջություն և անվտանգություն	- Շինարարության աշխատողների կողմից համազգեստի և ԱՊՊ կրումը - Շինարարական սարքավորումների շահագործման և ԱՊՊ օգտագործման կանոնների խիստ պահպանում	Շինարարու- թյան տարածք	Աշխատանքն երի գնում	Աշխատանքնե- րի ողջ ժամանակա- հատված	Կրճատել շինարարների վնասվածքների և պատահարներ ի հավանականու- թյունը	ԲԷՑ
ՇԱՀԱԳՈՐԾՄԱՆ ՓՈՒԼ						
1. Վտանգավոր թափոնների (յուղոտ լաթեր,	- Վտանգավոր թափոնների առանձնացում	Ենթակայան ի տարածքներ	- Ենթակայան ի գնում - Լիցենզավոր	Ենթակայանի շահագործման ողջ	- Ենթակայանու մ լավ սանիտարակ	Բնապահպ անության նախարար

Գործողություն	Ի՞նչ (պարամետր է հսկվում)	Որտե՞ղ է (հսկվելիք պարամետրը)	Ինչպե՞ս է (հսկվում պարամետրը)	Ե՞րբ (սահմանել հաճախականությունը/ կամ շարունակականությունը)	Ինչու՞ է (հսկվում պարամետրը)	Ո՞վ է (պատասխանատու մոնիտորինգի համար)
<p>յուղով աղտոտված ավազ) կառավարում</p>	<p>Ենթակայանում առաջացած այլ տեսակի թափոններից</p> <ul style="list-style-type: none"> - Համապատասխան կերպով կնքված և պահպանվող պահեստային տարածքի առկայություն վտանգավոր նյութերի համար - Համաձայնություն հատկապես լիցենզավորված մարմինների հետ տեղական կանոնակարգին և լավագույն տեղական պրակտիկային համապատասխան վտանգավոր թափոնները տարածքից դուրս բերելու և 		<p>-վաճ մարմնի հետ թափոնների վերացման ու հեռացման վերաբերյալ համաձայնագրի առկայության ու վավերության ստուգում</p>	<p>ընթացքում</p>	<p>ան պայմանների պահպանում</p> <ul style="list-style-type: none"> - Հողի, մակերեսային և ստորգետնյա ջրերի աղտոտման սահմանափակում 	<p>ություն</p>

Գործողություն	Ի՞նչ (պարամետր է հսկվում)	Որտե՞ղ է (հսկվելիք պարամետրը)	Ինչպե՞ս է (հսկվում պարամետրը)	Ե՞րբ (սահմանել հաճախակա- նությունը/ կամ շարունակա- կանությունը)	Ինչու՞ է (հսկվում պարամետրը)	Ո՞վ է (պատաս- խանատու մոնիտորին գի համար)
	վերամշակելու/հեռացնել ու վերաբերյալ					
2. Ենթակայանի սարքավորումների շահագործում և պահպանում	<ul style="list-style-type: none"> - Տարածքում թափված յուղերի դեմ գործիքների արկղի առկայություն թափված և արտահոսած յուղերը մաքրելու համար - Շահագործման ու պահպանության ընթացքում յուղի թափման և արտահոսքի կանխում - Արտահոսած և պատահաբար թափված յուղերի ժամանակին մաքրում 	Ենթակայանի տարածք	Ենթակայանի տարածք գննում	Կայանի շահագործման ողջ ընթացքում	<ul style="list-style-type: none"> - Տարածք մտնող անձնակազմի և այլ մարդկանց առողջության համար վտանգների կանխում - Սարքավորումների շահագործման ու պահպանության հետևանքով նավթամթերքների ցրի և հողի աղտոտումից 	<p>Բնապահպանության նախարարություն</p> <p>Էներգետիկայի ու բնական պաշարների նախարարություն</p>

Գործողություն	Ի՞նչ (պարամետր է հսկվում)	Որտե՞ղ է (հսկվելիք պարամետրը)	Ինչպե՞ս է (հսկվում պարամետրը)	Ե՞րբ (սահմանել հաճախակա- նությունը/ կամ շարունակա- կանությունը)	Ինչու՞ է (հսկվում պարամետրը)	Ո՞վ է (պատաս- խանատու մոնիտորին գի համար)
					խուսափում - Հրդեհի դեպքում վնասի ժամանակին տեղայնացում ու նվազեցում	
3. Էլեկտրական և մագնիսական դաշտ	Էլեկտրական և մագնիսական դաշտի ինտենսիվություն	Շահագործման տարածքում ու ցանկապատի մոտ	Էլեկտրականության չափիչ ու Գառուսյան չափիչ	Վեց ամիսը մեկ	Նվազեցնել ռիսկերը անձնակազմի և հարևան համայնքների համար	ԲԷՑ Առողջապահության նախարարություն
4. Աշխատողների առողջությունն ու անվտանգությունը	-Աշխատողները կրում են հատուկ համազգեստ և ԱՊՊ -Ենթակայանի սարքավորման շահագործման կանոնների խիստ պահպանում և ԱՊՊ-ի օգտագործում	Ենթակայանի տարածքում	Պարբերական ստուգումներ	Պարբերաբար ըստ նշված տեղական նորմերի և ընթացակարգերի	Պատահարներ ից և առողջությանը վնաս հասցնելուց խուսափում ենթակայանի աշխատողների համար	ԲԷՑ Էներգետիկայի ու բնական պաշարների նախարարություն

Գործողություն	Ի՞նչ (պարամետր է հսկվում)	Որտե՞ղ է (հսկվելիք պարամետրը)	Ինչպե՞ս է (հսկվում պարամետրը)	Ե՞րբ (սահմանել հաճախականությունը/ կամ շարունակականությունը)	Ինչու՞ է (հսկվում պարամետրը)	Ո՞վ է (պատասխանատու մոնիտորինգի համար)
	-Վերապատրաստման գրառումների հասանելիություն					
5. Պատրաստվածություն արտակարգ իրավիճակներին	Հրդեհի վերաբերյալ ահազանգման և հրդեհի տեղայնացման համակարգի և արտակարգ իրավիճակներում էլեկտրամատակարարման ռեզերվային համակարգերի առկայություն	Ենթակայանի տարածք	Պարբերական ստուգումներ	Կայանի շահագործման ողջ ընթացքում	- Նվազեցնել ռիսկերը անձնակազմի և հարևան համայնքների համար - Ենթակայանի շահագործման խափանումից խուսափում	Էներգետիկայի ու բնական պաշարների նախարարություն Արտակարգ իրավիճակների նախարարություն

Հանրային քննարկման արձանագրություններ